

Sygn. akt *I ACa 576/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga

Sędziowie: Ewa Staniszevska

Jerzy Geisler

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **T. S.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - (...)Prokuratorowi (...)**P.

w P.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 26 lutego 2019 r. sygn. akt XVIII C 1275/16

1. oddała apelację;
2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 18.750 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Jerzy Geisler Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga Ewa Staniszevska

I A Ca 576/19

UZASADNIENIE

Powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – (...) i Prokuratora (...) P. w P. 346 872 395,09 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. Jako podstawę swojego żądania powód powołał się na:

- 1) brak ścigania pomimo wielokrotnie składanych zawiadomień w stosunku do P. V., H. K., F. S., A. K. (1), M. O. i A. K. (2),

- 2) niezwrócenie mu wszystkich poniesionych przez niego kosztów prowadzonego przeciwko niemu postępowania karnego, a w szczególności kosztów jego osobistego stawiennictwa, utraty zarobków, kosztów legalizacji, uwierzytelniania, pozyskania, opłaty skarbowej, opłaty sądowej, opłaty nadania klauzuli apostille, kosztów pomocy prawnej na terenie Szwajcarii, kosztów tłumaczenia dokumentów,
- 3) naruszenie, zaniechanie, błędne zastosowanie szeregu norm prawnych,
- 4) prowadzenie postępowania karnego, stawiania mu zarzutów karnych, prowadzenie przeciwko niemu procesu karnego bez podstawy prawnej, a wręcz wbrew przepisom prawa.

Pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany podniósł, że nie zaistniały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego z uwagi na brak bezprawności w zachowaniu sądów i organów ścigania. Pozwany podniósł również, że nie doszło do wykazania przez powoda pozostałych przesłanek odpowiedzialności, tj. szkody oraz związku przyczynowego między domniemanym działaniem sprawczym a szkodą.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Na skutek zawiadomienia dokonanego przez P. V., Komisariat (...)P. w P. wszczął dochodzenie w sprawie ukrywania od 2005 r. certyfikatu akcji spółki (...) SA z siedzibą w G., tj. o przestępstwo z art. 276 k.k. Postępowanie to nadzorowała Prokuratura P. w P. (sygn. 1 Ds. 3202/10).

Z akt tejże sprawy wyłączono do odrębnego prowadzenia materiały w sprawie fałszywego oskarżenia T. S. przez P. V., a to na podstawie postanowienia Prokuratury Rejonowego P. w P. z 22 listopada 2010 r.

W listopadzie 2010 r. w powołanej wyżej sprawie 1 Ds. 3202/10 wszczęto śledztwo w sprawie przestępstwa z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 12 k.k., które powierzono Komisariatowi (...)P. w P..

Postanowieniem z 22 listopada 2010 r. śledztwo w tejże sprawie zostało umorzone.

Na skutek zażalenia pokrzywdzonego (P. V.) postanowienie o umorzeniu śledztwa zostało – postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 28 marca 2011 r. – uchylone i sprawę przekazano prokuratorowi do dalszego prowadzenia.

31 stycznia 2012 r. prokurator przedstawił T. S. zarzut, że 25 czerwca 2009 r. ukrył w nieustalonym miejscu dokument w postaci oryginału certyfikatu na okaziciela, który posiada do chwili obecnej, wystawiony 24 sierpnia 2005 r. w G., potwierdzający posiadanie 76% akcji (...) Company ((...)) SA w G..

Postanowieniem z 18 stycznia 2012 r. wyłączono ze sprawy materiały dotyczące podejrzenia popełnienia przestępstwa z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

Postanowieniem z 28 marca 2012 r. zamknięto śledztwo i sporządzono przeciwko T. S. akt oskarżenia.

Akt oskarżenia wpłynął do Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w P., który następnie sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Poznaniu według właściwości.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, postanowieniem z 4 czerwca 2012 r., stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu Poznań-Stare Miasto w P..

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył oskarżony.

Po rozpoznaniu tego zażalenia, postanowieniem z 12 lipca 2012 r. (II AKz 372/12), Sąd Apelacyjny w Poznaniu uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę o sygn. akt III K 93/12 do merytorycznego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu jako właściwemu miejscowo i rzeczowo.

Wyrokiem z 30 czerwca 2014 r. (III K 93/12) Sąd Okręgowy w Poznaniu uniewinnił oskarżonego T. S. od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 276 k.k. (tj. że 25 czerwca 2009 r. ukrył w nieustalonym miejscu dokument w postaci oryginału certyfikatu na okaziciela, który posiada do chwili obecnej, wystawiony 24 sierpnia 2005 r. w G., potwierdzający posiadanie 76% akcji (...) Company ((...)) SA w G., który otrzymał w P. za pośrednictwem poczty od większościowego akcjonariusza wskazanej spółki (...) i którym nie miał prawa wyłącznie rozporządzać).

Powyższy wyrok został zaskarżony przez prokuratora i oskarżyciela posiłkowego.

Wyrokiem z 19 lutego 2015 r. (II AKa 3/15) Sąd Apelacyjny w Poznaniu, po rozpoznaniu apelacji prokuratora i oskarżyciela posiłkowego, utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Postanowieniem z 27 stycznia 2016 r. (V KK 236/15) Sąd Najwyższy oddalił kasację oskarżyciela posiłkowego od powyższego wyroku jako oczywiście bezzasadną.

Postanowieniem z 4 maja 2015 r. (III Ko 362/15) Sąd Okręgowy w Poznaniu, na podstawie art. 626 § 2 k.p.k. w zw. z art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 632 pkt 2 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 2 w zw. z § 14 ust. 1 pkt 5 w zw. z § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz T. S. zwrot uzasadnionych wydatków w kwocie 8457,33 zł, w tym zwrot wynagrodzenia obrońcy w kwocie 5000 zł.

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone przez T. S..

Po rozpoznaniu zażalenia T. S., postanowieniem z 16 czerwca 2015 r. (II AKz 197/15), Sąd Apelacyjny w Poznaniu utrzymał zaskarżone postanowienie z 4 maja 2015 r. w mocy.

T. S. ponownie wystąpił o ustalenie wysokości i zwrot należnych kosztów procesu.

Po rozpoznaniu powyższego wniosku, postanowieniem z 4 kwietnia 2016 r. (III Ko 143/16), Sąd Okręgowy w Poznaniu na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzył postępowanie.

T. S. zaskarżył powyższe postanowienie zażaleniem.

Po rozpoznaniu zażalenia powoda, postanowieniem z 28 kwietnia 2016 r. (II AKz 112/16), Sąd Apelacyjny w Poznaniu utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy.

W związku z zawiadomieniem złożonym przez pełnomocnika (...) SA z siedzibą w G. Prokuratura (...) P. w P. prowadziła pod sygn. 2 Ds. 140/11 postępowanie sprawdzające w sprawie możliwości popełnienia przestępstwa przez P. V., polegającego na fałszywym zawiadomieniu organów ścigania dotyczącego bezprawnego ukrycia certyfikatu potwierdzającego posiadanie 76% akcji na okaziciela oraz przywłaszczenie pieniędzy na szkodę spółki (...) SA z siedzibą w G..

Postanowieniem z 25 listopada 2011 r. odmówiono wszczęcia dochodzenia w tej sprawie wobec stwierdzenia braku znamion czynu zabronionego.

Postanowieniem z 29 maja 2012 r., po rozpoznaniu zażalenia T. S., Sąd Rejonowy (...) w P. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie z 25 listopada 2011 r.

Postanowieniem z 30 listopada 2010 r. Prokurator Rejonowy P. w P. odmówił wszczęcia dochodzenia w sprawie wyłączonej ze sprawy 1 Ds. 3202/10, a dotyczącej mającego miejsce 16 czerwca 2010 r. fałszywego oskarżenia T. S. o przestępstwo z art. 234 k.k.

Pismem z 29 kwietnia 2016 r. powód zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości (Prokuratora Generalnego) o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i karnego w stosunku do sędziów (...) M. H., P. G., M. Ś., K. S. i G. N. oraz prokuratora A. K. (1)

Powód złożył również zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa przez adwokata M. O..

Postanowieniem z 9 września 2016 r. Prokurator Rejonowy P. w P. odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie popełnienia przestępstwa przez wskazanych przez powoda sędziów, prokuratora i adwokata.

Powód zaskarżył powyższe postanowienie zażaleniem.

Po rozpoznaniu zażalenia powoda, postanowieniem z 25 listopad 2016 r. (VIII Kp 544/16), Sąd Rejonowy (...) w P. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

W związku z zawiadomieniem T. S., postanowieniem z 5 maja 2017 r. Prokurator Rejonowy P. w P. odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie mającego w bliżej nieustalonym czasie, w nieustalonym miejscu, nie później niż 15 października 2010 r., przywłaszczenia mienia w postaci pieniędzy w kwocie 350 000 000 zł, stanowiących mienie wielkiej wartości na szkodę T. S. oraz w sprawie mającego miejsce w okresie od 15 października 2010 r. do 30 czerwca 2014 r. przez ustalone osoby fałszywego oskarżania T. S. o popełnienie przestępstw, po uprzedzeniu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Prokurator stwierdził, że brak jest znamion czynu zabronionego.

Powód zaskarżył powyższe postanowienie zażaleniem.

Po rozpoznaniu zażalenia powoda, postanowieniem z 24 lipca 2017 r. (III Kp 566/17), Sąd Okręgowy w Poznaniu utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

W związku z roszczeniami dochodzonymi w niniejszym postępowaniu, powód zawezwał pozwanego do próby ugodowej przed sądem rejonowym. Na wyznaczonym przez sąd rejonowy posiedzeniu nie doszło jednak do zawarcia ugody.

Przedstawiony stan faktyczny sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, które uznał za wiarygodne.

Zgromadzone w aktach rozpoznawanej sprawy oraz w aktach karnych, z których przeprowadzono dowód dokumenty urzędowe i prywatne (oraz ich odpisy i kserokopie) sąd uznał za wiarygodne. Zgodnie z treścią art. 244 k.p.c. dokumenty urzędowe stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zgodnie natomiast z treścią art. 245 k.p.c. dokumenty prywatne korzystają z domniemania, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Zgromadzone w sprawie dokumenty nie były kwestionowane przez strony. Również sąd nie znalazł podstaw, aby zakwestionować je z urzędu.

Na rozprawie 28 marca 2018 r. sąd okręgowy oddalił wszystkie nierozpoznane wnioski dowodowe powoda (k. 2620v), uznając, że uzupełnienie postępowania dowodowego ponad dowody już w rozpoznawanej sprawie przeprowadzone nie jest konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy i zmierzać będzie jedynie do przewlekania postępowania. Sąd okręgowy doszedł do przekonania, że zebrany dotychczas w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie przesądza brak bezprawności zachowania po stronie prokuratury i sądów, co wyłącza odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa i tym samym uzasadnia oddalenie powództwa. Oddalone wnioski dowodowe (dotyczące głównie zeznań świadków, opinii biegłego czy zobowiązania oznaczonych podmiotów do udzielenia informacji, bądź nadesłania dokumentów) zmierzały zasadniczo do wykazania faktu poniesienia szkody przez powoda i jej wysokość. Badanie tych

okoliczności, w sytuacji, gdy powództwo podlega oddaleniu już z uwagi na brak spełnienia przesłanki bezprawności nie było celowe.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo jest bezzasadne.

Odpowiedzialności pozwanego powód upatrywał w niezgodności z prawem orzeczeń sądowych oraz bezprawności w działaniu i zaniechaniu sądów i prokuratury. Niezależnie od twierdzeń zawartych w pozwie i jego uzupełnieniu, powód uszczegółowił podstawę żądania pozwu w trakcie informacyjnego przesłuchania na rozprawie 6 listopada 2017 r. (k. 1908-1909).

Zgodnie z art. 417 § 1 k.c., za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Brak było jednak podstaw, aby w oparciu o twierdzenia i dowody zgłoszone przez powoda uznać, że pozwany Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą i zobowiązany jest w związku z tym do zapłaty na rzecz powoda kwoty dochodzonej pozwem.

W ocenie sądu okręgowego w działaniach i zaniechaniach pozwanego nie sposób jest dopatrzyć się bezprawności. Już sama ta zatem okoliczność nakazywała wywiezione powództwo oddalić. Brak przesłanki bezprawności wyłącza bowiem odpowiedzialność odszkodowawczą i to bez potrzeby badania zarówno zaistnienia szkody, jak i adekwatnego związku przyczynowego.

Powód upatrywał bezprawności po stronie pozwanego Skarbu Państwa w braku ścigania i prowadzenia postępowania karnego wobec H. K., F. S., A. K. (1), P. V., M. O. i A. K. (2). Twierdzenia powoda w tym zakresie pozbawione są jednak usprawiedliwionych podstaw. Poza ogólnym zaprezentowaniem własnej oceny co do potrzeby prowadzenia tychże postępowań i ścigania wskazanych osób, powód nie wykazał żadnych uchybień procesowych w czynnościach podejmowanych przez organy ścigania i sądy oraz błędów w odniesieniu do wydanych przez te podmioty orzeczeń. Nie sposób jest zatem przyjąć, by ich działanie, bądź zaniechanie było bezprawne, co mogłoby ewentualnie rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa.

Sąd okręgowy zauważa w odniesieniu do sprawy Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygn. akt III Kp 566/17 (którą powód, jak wynika choćby z jego zeznań, uczynił podstawą żądania pozwu), że wszystkie zarzuty powoda (w tej sprawie pokrzywdzonego) zostały przez sąd rozważone i ocenione, a wobec ich uznania za niezasadne, postanowieniem z 24 lipca 2017 r., sąd okręgowy utrzymał w mocy zaskarżone przez pokrzywdzonego postanowienie prokuratora z 5 maja 2017 r. o odmowie wszczęcia śledztwa. W działaniu prokuratury, jak i sądu nie sposób jest doszukać się bezprawności. Odmienna ocena prezentowana przez powoda nie jest wystarczająca do uznania, że decyzje procesowe podjęte w powołanej wyżej sprawie najpierw przez prokuratora, a później przez sąd były nieprawidłowe. Postępowanie cywilne nie jest zaś właściwą drogą do podważania prawomocnego rozstrzygnięcia wydanego w sprawie karnej, z uwagi na okoliczność, że powód prezentuje odmienną ocenę niż prokurator i sąd karny.

W kontekście tej przywołanej przez powoda podstawy żądania pozwu należy dodatkowo wskazać, że nie sposób jest doszukać się adekwatnego związku przyczynowego między odmową ściągania żądanych przez powoda osób a ewentualną szkodą poniesioną przez powoda. Brak jest jakichkolwiek podstaw, aby w oparciu o zawnioskowany przez powoda materiał dowodowy przyjąć, że bierność organów ścigania w tym zakresie rzutowała na szkodę po stronie powoda. Szkada taka mogłaby ewentualnie wynikać z działania osób trzecich (co do którego powód wyraża przekonanie, że jest ono bezprawne), nie zaś z czynności podjętych przez prokuraturę i organy ścigania. I ta zatem okoliczność czyniła żądanie pozwu w tym zakresie bezzasadnym.

Powód zarzucał również pozwanemu poniesienie szkody na skutek nieprawidłowego rozliczenia kosztów postępowania karnego. Twierdzenia powoda w tym zakresie są błędne.

Rozliczenia kosztów postępowania karnego Sąd Okręgowy w Poznaniu dokonał postanowieniem z 4 maja 2015 r. (III Ko 362/15), zasądzając na rzecz powoda od Skarbu Państwa 8457,33 zł z tytułu zwrotu uzasadnionych wydatków. Postanowienie to zostało zaskarżone przez powoda, co spowodowało przekazanie sprawy sądowi II instancji. Postanowieniem z 16 czerwca 2015 r. (II AKz 197/15), Sąd Apelacyjny w Poznaniu utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie z 4 maja 2015 r. Sądy obu instancji wyjaśniły w uzasadnieniach powołanych orzeczeń motywy swoich rozstrzygnięć. Brak jest jakichkolwiek podstaw, by móc uznać, że orzeczenia te wydane zostały z naruszeniem prawa, co mogłoby rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa. Wobec treści art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k., oskarżonemu co do którego wydany został wyrok uniewinniający przysługuje zwrot wydatków, o których można stwierdzić, że ich uiszczenie zostało wiarygodnie wykazane, ale również, które były uzasadnione. Sądy obu instancji uznały, że powód wykazał poniesienie wydatku w postaci wynagrodzenia obrońcy z wyboru w kwocie 5000 zł oraz wydatków z innego tytułu w łącznej kwocie 3457,33 zł. Pozostałe wydatki deklarowane przez powoda sądy uznały za nieuzasadnione, bądź niewykazane. W ocenie sądu okręgowego, powód w toku niniejszego postępowania nie dostarczył jakichkolwiek przekonujących argumentów, które prawidłowość tej oceny nakazywałyby podważyć. Stanowisko powoda w głównej mierze sprowadzało się do przedstawiania własnych, w pełni dowolnych wyliczeń, które w żadnym razie nie pozwalają na uznanie, że wskazane wyżej postanowienia zostały wydane z naruszeniem prawa. Sąd okręgowy zauważa, że postanowienia te wydały sądy prawidłowo obsadzone, orzeczenia zawierają wszystkie elementy wymagane ustawą, w sposób wyczerpujący odnoszą się do wniosku powoda (oskarżonego w sprawie karnej), w tym szczegółowo wyjaśniają powody, dla których zdecydowana większość zadeklarowanych przez niego wydatków nie podlegała zwrotowi na jego rzecz. Należy zwrócić uwagę, że analiza czy określone wydatki zostały wykazane oraz czy są uzasadnione ma charakter ocenny, a przez to mieści się w granicach swobody sędziowskiej. Powód nie może w toku niniejszego postępowania dążyć skutecznie do uzyskania należności z tytułu deklarowanych przez siebie wydatków, skoro zostały już one poddane ocenie w odrębnym postępowaniu, zaś zgodność z prawem tej oceny nie została przez powoda skutecznie podważona. Podkreślenia dodatkowo wymaga, że postanowieniem z 4 kwietnia 2016 r. (III Ko 143/16) Sąd Okręgowy w Poznaniu umorzył postępowanie w przedmiocie ponownego wniosku powoda o ustalenie wysokości i zwrot należnych kosztów procesu wobec uznania, że kwestia ta została już prawomocnie rozstrzygnięta, a przy tym brak jest podstaw do uwzględnienia kolejnych wydatków, których zwrotu zażądał powód. Na skutek zażalenia powoda, postanowieniem z 28 kwietnia 2016 r. (II AKz 112/16) Sąd Apelacyjny w Poznaniu utrzymał zaskarżone postanowienie z 4 kwietnia 2016 r. w mocy.

W kontekście powyższego wskazać również należy, że zgodnie z art. 417¹ § 2 k.c., jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Powód upatruje szkody po swojej stronie w nieprawidłowym rozliczeniu podlegających zwrotowi na jego rzecz kosztów postępowania karnego. W toku postępowania nie wykazał jednak, by stwierdzono niezgodność z prawem orzeczeń sądów obydwu instancji rozliczających te koszty. I z tego zatem powodu powództwo nie mogło zostać uwzględnione.

Brak było również podstaw, aby uznać, że odpowiedzialność pozwanego wynika z prowadzenia przeciwko powodowi postępowania karnego. Powód twierdzi, że miało to naruszać szereg przepisów prawa polskiego, jak i międzynarodowego. Twierdzenia te nie są jednak zasadne. W orzecznictwie wskazuje się, że czynności organów ścigania i organów wymiaru sprawiedliwości związane z wypełnianiem ich ustawowych zadań nie są działaniami niezgodnymi z prawem. Jest tak również, gdy ostatecznie postępowanie karne zakończyło się wyrokiem uniewinniającym. Obywatele muszą bowiem w interesie ochrony dobra wspólnego, jakim jest bezpieczeństwo publiczne, ponosić ryzyko związane z legalnym wdrożeniem postępowania karnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2017 r., I CSK 745/15). Brak jest podstaw, aby uznać, że przy prowadzeniu postępowania przygotowawczego, a następnie karnosądowego doszło do naruszenia obowiązujących przepisów prawa w zakresie wskazywanym przez powoda. Wyrok sądu I instancji został utrzymany w mocy przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, który nie stwierdził w toku postępowania naruszeń prawa (w szczególności zaś przepisów proceduralnych), które obligowałyby go do uchylecia wyroku sądu I instancji. Materiał dowodowy sprawy karnej, co również nie jest bez znaczenia, był przy

tym bardzo obszerny. Szczególnego podkreślenia jednocześnie wymaga, czego powód zdaje się nie dostrzegać, że u podstaw uniewinnienia leżała m.in. norma z art. 5 § 2 k.p.c. (por. str. 8 i 9 uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 19 lutego 2015 r., II AKa 3/15), zgodnie z którym, niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego. Okoliczność ta w sposób szczególnie wymowny potwierdza, że materiał dowodowy sprawy nie był jednoznaczny, pozostawiał pole do interpretacji i budził wątpliwości. Nie sposób jest, zdaniem sądu okręgowego, uznać w tej sytuacji, że prowadzenie postępowania karnego w stosunku do powoda było w sposób jednoznaczny nieprawidłowe i jako takie niezgodne z prawem. Orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w powołanej wyżej sprawie karnej poddane zostało również kontroli Sądu Najwyższego na skutek złożonej kasacji, która została oddalona jako oczywiście bezzasadna. Również i Sąd Najwyższy nie dopatrywał się w procedowaniu przez sądy powszechne takich nieprawidłowości, które nakazywałyby zaskarżone orzeczenie uchylić. Powód nie wykazał jakiegokolwiek kwalifikowanego uchybienia w działaniu tak prokuratury, jak i sądów, które pozwoliłyby na przyjęcie odpowiedzialności Skarbu Państwa za ewentualnie poniesioną przez niego szkodę.

Nie mogła przemawiać za uwzględnieniem żądania pozwu podnoszona przez powoda okoliczność, że zarówno prokuratura, jak i następnie sądy prowadziły postępowanie karne przeciwko niemu mimo że w tym samym przedmiocie było prowadzone postępowanie przez właściwe organy w Szwajcarii. Należy bowiem wskazać, że powód okoliczności tej nie wykazał. Nie dowiódł on w konsekwencji, by zaistniała prawnoprosesowa przesłanka, która w tej sytuacji uzasadniałaby umorzenie postępowania karnego. Wskazać zresztą należy, że sąd karny badał wspomnianą okoliczność (por. np. postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z 28 marca 2011 r., III Kp 44/11), podnoszoną przez powoda również w postępowaniu karnym, lecz nie dopatrywał się dostatecznych podstaw, by z tego powodu postępowanie karne umorzyć.

Nie miał również racji powód, zarzucając prokuratorowi, że nadał osobie zawiadamiającej o możliwości popełnienia przestępstwa (P. V.) status pokrzywdzonego oraz sądom obu instancji (w sprawie III K 93/12), że status ten dla tej osoby utrzymywały. Wobec tak skonstruowanego przez powoda zarzutu należy jedynie wskazać, że uznanie zawiadamiającego za pokrzywdzonego było konsekwencją przyjęcia przez prokuratora, że jego dobro prawne zostało naruszone przez przestępstwo, o którego możliwości popełnienia zawiadomił organy ścigania (art. 49 § 1 k.p.k.). W związku z tym brak jest podstaw do podważenia tej kwalifikacji dokonanej przez wskazane podmioty. Zupełnie odrębną pozostaje przy tym kwestia, że przeprowadzone postępowanie karne pozwoliło uznać, że oskarżony nie dopuścił się zarzucanego mu przestępstwa, co legło u podstaw wyroku uniewinniającego.

To mając na uwadze, w punkcie 1. wyroku, sąd oddalił powództwo jako bezzasadne.

O poniesionych przez strony kosztach procesu, w punkcie 2. wyroku, sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz na podstawie § 2 pkt 7 i § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (w jego brzmieniu pierwotnym, które z uwagi na datę wszczęcia sprawy znajdowało zastosowanie w rozpoznawanej sprawie) i art. 32 ust. 3 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, obciążając nimi powoda jako stronę przegrywającą proces. Na koszty procesu poniesione przez pozwanego składały się wyłącznie koszty zastępstwa procesowego w kwocie 21 600 zł (14 400 zł za postępowanie przed sądem pierwszej instancji i 7200 zł za postępowanie zażalenkowe) i tę właśnie kwotę sąd zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości. Apelujący zarzucając nierozpoznanie istoty sprawy, zarzucił naruszenie szeregu przepisów prawa materialnego i procesowego, w tym traktatów i umów międzynarodowych, szczegółowo opisanych na stronach od 3 do 19 apelacji (k. 3032- 3040 akt) . W uzasadnieniu swojego stanowiska (apelacja powoda zawiera wraz z załącznikami 294 strony) powód powołał szereg orzeczeń sądów i trybunałów i z powołaniem na poglądy tam wyrażane wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania , gdyż w jego ocenie sprawa nie została dostatecznie wyjaśniona.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i na ich podstawie wywiódł trafne wnioski, które to ustalenia Sąd Apelacyjny w całości przyjmuje za własne, co czyni zbędnym ponowne ich przywoływanie. Za chybione należało uznać zarzuty koncentrujące się na twierdzeniu, że sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Podstawą badania ewentualnej odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa jest , jak słusznie wskazał sąd I instancji wykazanie zaistnienia łącznie przesłanek takiej odpowiedzialności ,tj. powstania szkody, normalnego (adekwatnego) związku przyczynowego pomiędzy działaniem (zaniechaniem) pozwanego , a powstaniem szkody oraz wysokości samej szkody. Warunkiem odpowiedzialności pozwanego jest wykazanie bezprawności jego działania, czemu powód nie sprostał, wobec czego słusznie sąd I instancji uznał, iż nie ma podstaw do prowadzenie postępowania w przedmiocie wysokości szkody.. Powód źródła swojej szkody upatrywał w wydaniu orzeczeń zarówno w postępowaniu przygotowawczym jak i sądowym , które podlegały kontroli w ramach wyczerpania toku instancji. Żadne ze wskazywanych orzeczeń nie zostało uznane za wydane z naruszeniem prawa , a stanowisko powoda , który zarzucał naruszenie różnych przepisów prawa procesowego i materialnego , a zatem stanowi wyraz jego subiektywnej oceny w odniesieniu do postępowań, które poddawane były kontroli w toku wszystkich instancji , a w których nie stwierdzono , aby zapadały z naruszeniem przepisów prawa. Wszystkie czynności w postępowaniu przygotowawczym poddawane były każdorazowo kontroli sądu, zaś wyrok uniewinniający wobec powoda zapadł po przeprowadzeniu wnikliwego postępowania dowodowego z zachowaniem uprawnień obu stron do składania wniosków dowodowych i wyczerpaniu toku instancji. Należy w tym miejscu przytoczyć, powoływane w odpowiedzi na apelację, w całości akceptowane przez Sąd Apelacyjny- stanowisko Sadu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 12 stycznia 2017r –sygn. I CSK 745/15, w którym jednoznacznie wskazano , że „ czynności organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości związane z wypełnianiem ich ustawowych obowiązków nie mają charakteru działań niezgodnych z prawem także wtedy, gdy przeprowadzone postępowanie karne zakończyło się wydaniem wyroku uniewinniającego”. Odmierna ocena przebiegu tych postępowań przez powoda i wywodzone stąd roszczenie odszkodowawcze nie przesądza samo w sobie o nielegalności działania sądów i prokuratury w związku z przedstawionymi mu zarzutami, a następnie wydaniem wyroku uniewinniającego.

Fundamentalne znaczenie dla zasadności roszczeń powoda miała ocena jego żądań w aspekcie pojęcia „bezprawności” działania organów wymiaru sprawiedliwości. Pojęcie to było już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego na gruncie art. 417kc i wynika z nich jednoznacznie, że bezprawność Skarbu Państwa w zakresie tzw. bezprawia judykacyjnego musi mieć charakter oczywisty, zasadniczy, podstawowy i nie budzący wątpliwości. Trafnie zatem sąd I instancji uznał, że brak było podstaw, aby w oparciu o twierdzenia i dowody zgłoszone przez powoda uznać, że pozwany Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą i z uwagi na to zobowiązany jest do zapłaty na rzecz powoda kwoty dochodzonej pozwem. Na marginesie zaś wskazać należy, że roszczenia wywodzone z treści art. 417 par. 1 kc nie mają na celu stwierdzenia niezgodności z prawem orzeczeń wydawanych w postępowaniu karnym , gdyż temu służy odrębna procedura, zaś ich podstawą może być wyłącznie domaganie się odszkodowania za niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej w sytuacji wykazania zaistnienia przesłanek tej odpowiedzialności wskazanych powyżej.

Podzielić należało również stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że prawomocne rozliczenie kosztów postępowania karnego nastąpiło w orzeczeniu z dnia 4 maja 2015r –III Ko 362/15 , utrzymanym w mocy przez sąd II instancji –postanowieniem z dnia 16 czerwca 2015r – (...), dlatego powód nie może w toku niniejszego postępowania skutecznie podważyć tych orzeczeń i dążyć do uzyskania należności z tytułu poniesionych przez niego wydatków, skoro zostały one poddane ocenie sądów obu instancji, a powód nie wykazał ich niezgodności z prawem . Ponowny wniosek powoda w tym zakresie w postępowaniu karnym również nie został uwzględniony. Zgodnie z art. 417¹par.2 kc jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu ich niezgodności z prawem w odrębnym postępowaniu . Powód niewątpliwie nie wykazał w toku tego postępowania, że zapadło orzeczenie stwierdzające niezgodność z prawem orzeczeń sądów obu instancji w przedmiocie rozliczenia kosztów postępowania karnego poniesionych przez T. S.. Sąd

cywilny rozpoznający roszczenia powoda oparte na treści art. 417kc nie jest uprawniony do dokonania samodzielnej, ponownej oceny merytorycznej prawomocnych orzeczeń wydanych w postępowaniu karnym.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny uznając bezzasadność zarzutów podniesionych w apelacji powoda, na podstawie art. 385kpc orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art.98 par.1 i 3 kpc.

Ewa Staniszevska Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga Jerzy Geisler

--	--	--